

2023-10-11

Samrådsredogörelse – Kompletterande samråd Överby-Häggvik

Ombyggnation av befintliga luftledningar mellan Överby och Häggvik, Sollentuna kommun, Stockholms län

2024-10-28

2024-104200-0001

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB

www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel: 08-739 50 00
Org.nr: 556417 - 0800
Projektledare (förstudie): Izabell Grefberg, Vattenfall Eldistribution
Tillstånd och rättigheter: Björn Sommarström, Vattenfall Eldistribution

NEKTAB

www.nektab.se

Uppdragsledare:
Samrådsunderlag:
Granskning:

Foton, illustrationer och kartor: Vattenfall Eldistribution AB/NEKTAB
Kartunderlag: ©Lantmäteriet, Länsvisa och nationella geodata © Länsstyrelsen

Omslagsfoto: Översiktsbild av naturvärdesobjekt 49, parkliknande miljö med lundkaraktär hämtad från Rapporten om Naturvärdesinventering. Samtliga foton i rapporten är tagna av
, eller , WSP Sverige AB.

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
1.1	Genomförda samrådsaktiviteter.....	4
1.2	Avfärdade sträckningar.....	5
1.3	Förordad sträckning	5
2	MYNDIGHETER	6
2.1	Länsstyrelsen i Stockholms län	6
2.2	Sollentuna och Järfälla kommun.....	8
2.3	Övriga myndigheter, verksamhetsutövare och organisationer	12
3	ENSKILDA SÄRSKILT BERÖRDA	22
4	ALLMÄNHETEN	41

BILAGOR

1. Inbjudan till samråd enskilda särskilt berörda
2. Följebrev till Länsstyrelsen m.fl
3. Samrådshandling med bilagor
4. Sändlista
5. Annonser

1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) avser att ansöka om nätkoncession för linje (tillstånd) för ombyggnation av befintliga luftledningar mellan Överby och Häggvik, Sollentuna kommun, Stockholms län. Inom ramen för tillståndsansökan ska utrednings- och avgränsningssamråd genomföras i enlighet med 6 kap. miljöbalken (MB) vilket framgår av bestämmelsen i 2 kap. 8 a § Ellagen. Samrådet är en del av tillståndprocessen och föregår upprättandet av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska biläggas ansökningshandlingarna.

Formen för samrådet är inte reglerad i lag och nätägaren får avgöra i vilken form samrådet ska hållas. Syftet med samråd är att berörda ska få bli delaktiga i hur deras närmiljö används. Under samrådet ska alla intresserade få tillfälle att ställa frågor och lämna synpunkter. Samråd hålls därför i ett tidigt skede, innan det är bestämt hur verksamheten ska utformas. Vattenfall Eldistribution anser sig ha följt kraven på samråd enligt 6 kap. MB.

I den befintliga ledningsgatan mellan Överby och Häggvik går det idag fyra luftledningar, Vattenfall Eldistributions två 70 kV ledningar, Svenska kraftnäts 220 kV ledning och Trafikverkets 65 kV ledning. Svenska kraftnät har initierat en flytt av Vattenfall Eldistributions ledningar för att möjliggöra byggnation av en ny 400 kV ledning i luftledningsutförande i den befintliga ledningsgatan.

I ett inledande samråd, oktober 2020, presenterades två alternativa sträckningar, med markförläggning av Vattenfall Eldistributions båda ledningar, inom och i anslutning till den befintliga ledningsgatan. I efterhand visade det sig att dessa alternativ inte var möjliga att genomföra på grund av induktionsproblematik. Alternativen avfärdades då de inte bedömdes vara byggbara.

I mars-april 2022 genomfördes ett kompletterande samråd med två nya alternativ, ett av alternativen var att stå kvar i luft i befintlig ledningsgata, med mindre justeringar för att ge plats för Svenska kraftnäts 400 kV ledning. Det andra alternativet var ett kabelalternativ, i en helt ny sträckning genom Viby. Vattenfall Eldistributions nya ledningar kommer att konstrueras för att i framtiden kunna spänningshöjas från dagens 70 kV till 130 kV, vilket också är den spänning som gäller för koncessionsansökan. Initialt kommer ledningarna att drifas på 70 kV. I samrådsunderlaget som avser Vattenfall Eldistributions ledningar beskrivs även de kumulativa (sammanslagda) effekterna av Vattenfall Eldistributions båda 70 kV/130 kV ledningar tillsammans med Svenska kraftnäts planerade 400 kV ledning.

Föreliggande handling utgör en redogörelse för hur det kompletterande samrådet har genomförts samt vilka samrådsparter som har kontaktats. Vidare sammanfattas de yttranden som inkommit under samrådsprocessen samt hur Vattenfall Eldistribution har beaktat dessa. Samtliga yttranden som inkommit under samrådsprocessen biläggas även i sin helhet till aktuell skrivelse.

1.1 Genomförda samrådsaktiviteter

I Tabell 1 redovisas de samrådsaktiviteter som genomförts inom ramen för det kompletterande samrådet. Ett digitalt möte hölls med Sollentuna kommun den 21 mars 2022. Skriftligt samråd genomfördes från den 8 april till 16 maj 2022.

Tabell 1. Lista över genomförda samrådsaktiviteter i kronologisk ordning

Datum	Aktivitet	Se bilaga
2022-03-21	Digitalt samrådsmöte med Sollentuna kommun	
2022-04-08	Utskick av inbjudan per post, till berörda enskilda fastighetsägare med hänvisning till att ladda ner samrådshandlingen på Vattenfall Eldistributions hemsida.	1
2022-04-10	Utskick av inbjudan per e-post tillsammans med samrådshandlingen och en tabell- och kartbilaga till Länsstyrelsen, Sollentuna kommun, övriga statliga myndigheter och de organisationer som kan antas bli berörda av åtgärden.	2 - 3
2022-04-10	Sändlista	4
2022-04-08 2022-04-11 2022-04-11 2022-04-16	Den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten har informerats genom annonser på följande platser: <ul style="list-style-type: none"> • Vattenfall Eldistributions hemsida • Svenska Dagbladet • Dagens Nyheter • Mitt i Sollentuna 	5

2024-10-28

2024-104200-0001

1.2 Avfärdade sträckningar

Efter det kompletterande samrådet, har inkomna yttranden lästs och de bemöts i denna samrådsredogörelse. I samrådshandlingen har Vattenfall Eldistribution redogjort för teknikval mellan luftledning och markkabel. Ledningar på aktuell spänningsnivå i regionnätet byggs huvudsakligen som luftledning. I vissa undantagsfall kan det dock vara aktuellt med markförläggning, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.

Eftersom Svenska kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat, för sin 400 kV-ledning, så finns det fysiskt utrymme för Vattenfall Eldistribution att fortsatt driva ledningarna som luftledningar, huvudsakligen i den befintliga ledningsgatan. Vattenfall Eldistribution avfärdar därmed alternativ 1, som utgör ett markkabelalternativ.

1.3 Förordad sträckning

Av samma anledning som Vattenfall Eldistribution har avfärdat alternativ 1, har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, det vill säga att bibehålla luftledningar och anpassa dem i den befintliga ledningsgatan. På sträckan från sjön Ravalens östra strand fram till station Häggvik, en sträcka på 900 meter, finns det inte utrymme för Vattenfall Eldistributions luftledningar, varför ledningarna på denna sträcka markförläggs. Utrymme saknas eftersom det elektromagnetiska fältet från Svenska Kraftnäts och Vattenfall Eldistributions luftledningar tillsammans skulle överskrida riktvärdet för EMF vid bostäder. Vattenfall Eldistribution har därför valt markkabelförläggning i en "ny" sträckning, vilket också medför att intrånget för Svenska kraftnäts 400 kV ledning i naturreservatet söder om ledningsgatan begränsas.

Vattenfall Eldistributions val att förorda alternativ 2, styrks av inkomna synpunkter från myndigheterna, Länsstyrelsen, Sollentuna kommun och Region Stockholm. Länsstyrelsen anser att ur naturvårdssynpunkt är en breddning av befintlig ledningsgata enligt alternativ 2 att föredra, då det redan finns öppenmarksarter på platsen som kan kolonisera den nya öppna gräsmarken. Ur fornlämningsynpunkt är alternativ 2 den sträcka som innebär minst risk för påverkan av fornlämning.

Sollentuna kommun anser att alternativ 1A inte är tänkbar och föreslår att alternativ 1C ska ges en ny sträckning. Den föreslagna sträckningen är enligt Vattenfall Eldistribution inte möjlig att genomföra då det aktuella området består av starkt kuperad skogsmark. Anläggande av markkabler i området skulle medföra omfattande avverkning av skog och kräva betydande sprängningar av ett kabelschakt för att komma fram med kablarna, varför endast alternativ 2 återstår.

Region Stockholm anser att Vattenfall Eldistributions alternativ 1 endast kan försvaras (kostnadsmässigt) i det fall även Svenska kraftnät markförlägger sin ledning. I annat fall anser Region Stockholm att alternativ 2 är bra.

2 MYNDIGHETER

2.1 Länsstyrelsen i Stockholms län

Samrådet med Länsstyrelsen i Stockholms län inleddes den 11 april 2022 med utskick av följebrev, samrådshandling samt tabell- och kartbilaga. Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 18 maj 2022. Den 1 juni 2022 inkom Länsstyrelsen med en rättelse och ett kompletterande yttrande. I Tabell 2 nedan följer en sammanfattning av båda yttrandena tillsammans med Vattenfall Eldistributions bemötande.

Tabell 2. Inkomna synpunkter från Länsstyrelsen samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Bemötande
<p>Utöver det som Vattenfall tagit upp i samrådsunderlaget anser Länsstyrelsen även att följande frågor nedan behöver utredas och förtydligas i samrådshandlingen och miljökonsekvensbeskrivningen (MKBn).</p> <p><i>Föroreningar</i> Om markarbeten ska utföras ska det finnas en plan för hur eventuella föroreningar tas om hand samt hur eventuellt förorenade massor kommer att hanteras vid markarbeten.</p> <p>Tillsynsmyndigheten ska samrådas vid eventuella utredningar och åtgärder samt kontaktas om föroreningar påträffas vid markarbeten. Vid utbyte eller rivning av gamla kreosotimpregnerade stolpar är det lämpligt att undersöka om dessa gett upphov till någon föroreningssituation samt om någon typ av riskreducerande åtgärd är nödvändig.</p> <p><i>Jordbruksmark</i> Länsstyrelsen kan konstatera att samtliga alternativ innebär att jordbruksmark påverkas i olika grad, vilket även framgår i samrådsunderlaget. Gällande</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Länsstyrelsen i Stockholms län.</p> <p>Vattenfall Eldistribution kommer tillse att Länsstyrelsens krav och rekommendationer om <i>föroreningar</i> i massor eller mark följs.</p> <p>Angående påverkan av <i>jordbruksmark</i> så sker en tillfällig påverkan under själva anläggningsarbetet.</p>

sträckningarna som föreslås i alternativ 1, så är alternativ 1A den stäckning som påverkar jordbruksmarken minst. Sträckningen påverkar jordbruksmark men som idag inte brukas aktivt.

1C orsakar större olägenhet för jordbruksmarken då aktivt brukande av jordbruksmark från Mulltorp i riktning mot Boda även påverkas.

Alternativ 2 påverkar jordbruksmarken negativt i större utsträckning än båda alternativen som presenteras i alternativ 1. Oavsett vilket alternativ som väljs, är det av stor vikt att allt arbete, såväl för mark- som luftledning, sker i samråd med markägare och jordbrukare.

Elektromagnetiska fält

Det finns vissa studier där forskare har sett samband mellan exponering under barnåren för magnetfält som ligger över det normala och en något ökad risk för leukemi. Världshälsoorganisationen har därför tagit fram ett riktvärde på 0,4 µT gällande magnetiska fält. Enligt samrådsunderlaget klarar samtliga alternativ dessa riktvärden vid befintliga bostäder. Vid fortsatt hantering av ombyggnationen behöver frågan om magnetfält finnas med och redovisas när slutligt alternativ presenteras.

Kulturmiljö

De redovisade alternativa sträckningarna omfattas inte av landskapsbildsskydd eller riksintresse för kulturmiljövården. Av underlaget framgår inte om det förekommer andra lokala natur- och kulturvården (förutom fornlämningar), vilket verksamhetsutövaren kan behöva ta hänsyn till i val av sträckning.

Fornlämningar

Ur fornlämningssynpunkt är alternativ 2 den sträcka som innebär minst risk för påverkan av fornlämning i jämförelse med sträckningarna som presenteras i alternativ 1. För den befintliga ledningsgatan (där alternativ 2 avses anläggas med vissa justeringar) har en kulturmiljöinventering genomförts 2019. Om alternativ 2 väljs, gör Länsstyrelsen bedömningen att kulturmiljöinventeringen kan ingå som ett planeringsunderlag och är att betrakta som en förstudie till miljökonsekvensbeskrivningen. En arkeologisk utredning enligt 2 kap 10 § kulturmiljölagen kommer även att krävas, vilken beslutas av Länsstyrelsen.

En förfrågan om arkeologisk utredning skickas till Länsstyrelsen till enheten för investeringsstöd och kulturmiljö. Gällande fornlämningar så anser Läns-

Efter avslutat arbete kommer marken att kunna brukas som tidigare. Viss mark kommer att ianspråkta för nya stolplplatser. Arbetet kommer att planeras i samråd med markägare eller arrendator.

I sitt yttrande den 18 maj 2022 skrev Länsstyrelsen felaktigt att Världshälsoorganisationen har tagit fram **ett gränsvärde** gällande magnetiska fält. Detta korrigerades senare, den 1 juni 2022 i ett kompletterande yttrande till att Världshälsoorganisationen har tagit fram **ett riktvärde** gällande magnetiska fält.

Vattenfall Eldistribution kommer i MKB fortsätta att redovisa frågan om *Elektromagnetiska fält* för valt alternativ. Vattenfall Eldistribution vill också informera om att en framtida spänningshöjning av Vattenfall Eldistributions ledningar kommer enligt beräkningar att medföra ytterligare minskning av magnetfältets utbredning, se grafer på sid 32 - 34 i samrådshandlingen.

Eftersom Svenska Kraftnät i juli 2023, fick tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat, har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, det alternativ där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan. Beträffande aktuella fornlämningar längs med detta alternativ, kommer Vattenfall Eldistribution att ansöka om arkeologisk utredning enligt 2 kap 10 § kulturmiljölagen.

styrelsen att alternativ 1 är mindre lämpligt ur fornlämningssynpunkt än alternativ 2. Skulle Vattenfall gå vidare med alternativ 1 så kommer även en arkeologisk utredning att krävas här.

Vidare behöver ni titta på eventuella möjligheter till justeringar för båda passagerna i alternativ 1 för att undvika de kända fornlämningarna vid Viby gamla tomt.

Natur

Länsstyrelsen konstaterar att känsliga områden och höga naturvärden berörs i samtliga förslag till ledningssträckning. Även områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken berörs i form av naturreservat, strandskydd och biotopskydd. De planerade åtgärderna kan därför komma att kräva dispenser.

En breddning av befintlig ledningsgata (alternativ 2) är generellt att föredra ur naturvårdssynpunkt då det redan finns öppenmarksarter på platsen som kan kolonisera den nya öppna gräsmarken. De naturvårdsarter som noterats i sträckningen enligt alternativ 2 är alla sådana öppenmarksarter som bedöms gynnas, eller åtminstone inte missgynnas, av en breddning av ledningsgatan. Om alternativ 1A väljs behöver mycket stor hänsyn tas för att undvika och minimera skador på befintliga naturvärden. Alternativ 1C anser Länsstyrelsen vara minst lämplig ur naturvårdssynpunkt då skada i ett område med högt naturvärde inte kan undvikas. Samtliga alternativ kan innebära en betydande miljöpåverkan vilket behöver hanteras i miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

I samrådshandlingarna framgår att alternativ 1 omfattar kabelschakt och anläggning av kabel över dike och att detta kan orsaka grumling av vattendrag. Åtgärder kan med fördel vidtas för att motverka grumling i vattendragen vid genomförande av arbeten.

Vattenfall Eldistribution kommer att ansöka om de dispenser som krävs för de skyddade områden som berörs av det förordade alternativ 2.

Vattenfall Eldistribution kommer att i MKB redovisa vilka försiktighetsåtgärder som planeras gällande vatten och vattenförekomster. Eftersom Vattenfall Eldistribution har valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 kommer markförläggning endast att genomföras från sjön Ravalen fram till station Häggvik.

2.2 Sollentuna och Järfälla kommun

Inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag har sänts till Sollentuna kommun och Järfälla kommun. Alla myndigheter, organisationer och enskilda som har bjudits in till samråd redovisas på sändlistan, se Bilaga 4. Förutom inbjudan och samrådshandling så har Vattenfall Eldistribution haft ett digitalt samrådsmöte med Sollentuna kommun den 21 mars 2022. Sollentuna kommun inkom med ett skriftligt yttrande den 9 juni 2022. Järfälla kommun meddelade 25 maj 2022 att de avstår från att yttra sig i rubricerat ärende.

Tabell 3. Inkomna synpunkter från Sollentuna kommun samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Bemötande
Sollentuna kommun	<p>Kommunen håller kvar vid den prioriteringsordning som framhölls vid samrådet våren 2021, se nedan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kraftledningen ska klara gränsvärden för strålning. 2. Frågan om minsta påverkan av skogsareal för ekosystemtjänster, till exempel kolinlagring. 3. Naturvärden och tillgänglighet till naturreservatet. 4. Bedömningen av synintrycket. Synintrycket bedöms både från reservatet och från bostadsområden. <p><i>Generella synpunkter</i></p> <p>Sollentuna kommun anser att det är lättare att få en bra utformning av återställningsarbeten efter ledningsarbeten genom öppen mark jämfört med skogsmark. Öppna ytor med låga naturvärden och kulturmiljövärden ger mindre negativa effekter. Ledning genom skogsmark kommer att ge bestående öppna ledningsstråk genom skogen. I vissa fall kan dock skogsförläggning anpassas till redan mer öppna stråk genom skogsmark eller sträckor med yngre skog. I känsliga miljöer med till exempel fornlämningar, kulturmiljöer eller strandmiljöer bör borring vara alternativ till att gräva öppna schakt. Ingen av de olika ledningsdragningsalternativen ligger inom områden som utpekats för framtida exploatering, annat än vid Häggvik och Kappetorp enligt kommunens gällande översiktsplan. Där har samtliga alternativ samma sträckning.</p> <p>Det bör tydligare framgå hur man förhåller sig till gällande referensvärden för elektromagnetisk strålning och vilka beräkningar som gjorts gällande den elektromagnetiska strålningen.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Sollentuna kommun.</p> <p>Beträffande elektromagnetiska fält har Vattenfall Eldistribution AB som målsättning att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas. • begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer (avser befintliga ledningar). <p>Med planerade åtgärder för Vattenfall Eldistributions befintliga 70 kV ledningar (alternativ 2) beräknas magnetfältsutbredning på nästan alla platser minska jämfört med dagens. Enligt beräkningar väntas inte några magnetfält som överstiger 0,4 µT uppkomma för de bostäder som finns längs med ledningsträckan. Magnetfältet understiger 0,4 µT ca 7 meter från kabelschaktets centrum.</p>

Gemensamma synpunkter på alternativ 1A och 1C

Kabeln i sjön Ravalens sediment bör läggas så djupt att normal skötsel som vegetationsskörd och viss muddring kan genomföras. När kabeln förläggs i sjön är det även viktigt att stora hänsyn tas vid arbeten i strandmiljöerna. För båda alternativen 1A och 1C bedöms den västliga sträckningen förbi Viby gamla bytomt som bästa läge på ledningen. Det östliga stråket har större påverkan på värdefulla trädmiljöer och vattenmiljöerna kring Vibyån.

För alternativ 1A utmed golfbanan kan sträckningen påverka möjligheterna för framtida vattenvårdsprojekt. Sollentuna golfklubb är markägare och driver golfbanan. Att passera golfbanan uppe i skogsbrynet på västra sidan bedöms inte som ett möjligt alternativ. Brynen runt golfbanan har under alla år utformats med inriktning på landskapsbild och biologisk mångfald. Här går också ett av kommunens belysta motionsspår.

Passagen förbi Överby med den verksamhet som Överby ridskola bedriver, är en smal passage som under anläggningsarbetet ger mycket stor påverkan på ridskoleverksamheten. Under en period av de senaste cirka 10 åren har verksamheten påverkats av breddning av väg 267, ombyggnad av Norrvattens huvudvattenledning och av Vattenfalls omläggning av markkabel. Alternativet 1A förordas inte.

Alternativ 1C med västlig sträcka förbi Viby gamla bytomt förordas av Sollentuna kommun.

Alternativ 1C kan, med en något anorlunda sträckning genom skogsmarken från Lilla Viby upp mot de öppna markerna vid Mulltorp, minska den negativa påverkan, se bifogad karta.

Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan. Det innebär att alternativ 1A och 1C avfärdats.

Alternativ 2, innebär också att luftledning bibehålls över sjön Ravalen. Det uppkommer därför inte någon påverkan på sjöns sediment eller strandmiljöer.

Kablar kommer dock att markförläggas från sjön Ravalens östra strand, fram till station Häggvik, en sträcka på cirka 900 meter.

Sollentuna kommun har föreslagit att Vattenfall Eldistribution bör utreda en alternativ sträckning till 1C.

Vattenfall Eldistribution har efter samrådet studerat den av kommunen föreslagna sträckningen. Det aktuella området består av starkt kuperad skogsmark. Anläggande av markkablar i området skulle medföra avverkning av skog och kräva omfattande sprängningar av ett kabelschakt för att komma fram med förläggningen.

Vattenfalls föreslagna sträckning 1C är delvis en problematisk sträckning som går igenom/intill flertalet fastigheter som inte är i kommunal ägo. Även om översiktsplanen inte pekar ut området som utvecklingsområde, är det fortfarande möjligt att fastighetsägare vill utveckla sina fastigheter.

Sollentuna kommun förespråkar i huvudsak alternativ 1C men önskar att Vattenfall utreder ny sträckning i skogen mellan Lilla Viby och Mulltorp, som ger en mindre påverkan på naturmiljön och inte berör privata fastigheter.

Alternativ 2

En luftledning enligt Vattenfalls nuvarande förslag skulle innebära en ytterligare breddning av kraftledningsgatan, utöver den breddning som planeras när Svenska kraftnät uppgraderar sina luftledningar till 400 kV. Sollentuna kommun anser att en breddning av befintlig ledningsgata för luftledning med en total bredd av upp till 110 meter inte är acceptabel med tanke på boende, naturreservatet och andra miljöfaktorer. Nuvarande ledningsgata förbi Viby är cirka 75 meter och om Vattenfalls nya kabel markförläggs enligt alternativ 1A eller 1C, kan kraftledningsgatan mellan naturreservatet och Viby krympas till cirka 60 meter.

Alternativ 2 som Vattenfall Eldistribution har valt att gå vidare med, innebär precis som Sollentuna kommun skriver, att ledningsgatan måste breddas ytterligare, jämfört med Svenska kraftnäts aviserade breddning i deras samråd. Svenska kraftnät har nu fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för detta intrång.

I nuläget varierar kraftledningsgatans bredd och efter breddningen kan ledningsgatan maximalt bli 100 meter bred i den norra delen.

2.3 Övriga myndigheter, verksamhetsutövare och organisationer

Inkomna yttranden från övriga myndigheter, verksamhetsutövare och organisationer bifogas inte i sin helhet, men finns att begära ut om så önskas. I tabell 4 nedan sammanfattas inkomna yttranden.

Tabell 4. Sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter, verksamhetsutövare och organisationer. Vattenfall Eldistribution bemöter inkomna synpunkter.

Myndighet	Synpunkter	Bemötande
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	MSB har inget att invända mot denna kraftledning.	Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från MSB.
Sveriges Geologiska undersökning (SGU)	SGU hänvisar till SGUs allmänna riktlinjer som bifogas yttrandet.	Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från SGU.
Folkhälsomyndigheten	Folkhälsomyndigheten meddelar att de lämnar remissen utan åtgärd.	Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från Folkhälsomyndigheten.
Energimyndigheten	Energimyndigheten deltar inte i samråd inför ansökan om miljötillstånd eftersom det inte är deras roll eller inom deras kompetens.	Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från Energimyndigheten.
Statens fastighetsverk	Statens fastighetsverk har inga synpunkter på samrådshandlingen då inga förvaldade fastigheter berörs.	Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från Statens fastighetsverk.
Polismyndigheten	Lokalpolisområde Sollentuna har tagit del av informationen kring ombyggnation av kraftledning Överby och Häggvik. Kunskap inom specifikt sakområde ovan saknas.	Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från Polismyndigheten.
Lufftartsverket (LFV)	LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot något av alternativen för kraftledningen.	Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från LFV.
Swedavia	De beskrivna kraftledningssträckningarna mellan Överby och Häggvik i Sollentuna kommun kommer inte att ha någon påverkan på Bromma Stockholm Airport eller Stockholm Arlanda Airport. Swedavia har därmed ingen erinran i rubricerat ärende.	Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Swedavia.
Försvarsmakten	Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.	Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från Försvarsmakten.
Strålsäkerhetsmyndigheten	Det är miljöbalken som ska beaktas när det görs en bedömning huruvida olika alternativ och eventuella behov av exponeringsbegränsande åtgärder bör vidtas.	Vattenfall Eldistribution tackar för informationen från Strålsäkerhetsmyndigheten.

<p>Skogsstyrelsen</p>	<p>Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken, gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under skogsvårdslagen). Vidare ingår bland Skogsstyrelsens uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling ochushållning med naturresurser. Bli det nödvändigt att utföra åtgärder i objekt med naturvärden och kulturvärden bör utföraren minimera påverkan så mycket som möjligt.</p> <p>Träd som bedöms som riskträd kan med fördel göras till högstubbar om de nås på ett enkelt sätt med skördare utan att skada marken. Motormanuell fällning är att före dra om risken för markskador är stor alternativt om riskträden står en bit in i beståndet och blockerade av en del lägre träd som ej bedöms som riskträd. Skogsstyrelsen vill inte se en slentrianmässig röjning/huggning i dessa biotoper. Naturvärdesträd frihuggs och lämnas.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Skogsstyrelsen.</p> <p>För att minimera påverkan så mycket som möjligt i objekt med natur- och kulturvärden så kommer Vattenfall Eldistribution att tillämpa de av Skogsstyrelsen föreslagna försiktighetsåtgärderna.</p>
<p>Jordbruksverket</p>	<p>Jordbruksverket kommer inte att lämna några synpunkter i ärendet.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från Jordbruksverket.</p>
<p>Region Stockholm</p>	<p>Båda samrådsalternativen medför intrång i den gröna kilen Järvakilen och i naturreservatet Östra Järvafältet. Region Stockholm anser att intrånget blir större i alternativ 2, där Vattenfalls ledningar förläggs i samma ledningsgata som Svenska Kraftnät, vilket innebär att ledningsgatan behöver breddas.</p> <p>I alternativ 1A och 1C frigörs en korridor närmast bostäderna som kan återplanteras med vegetation, vilket är positivt för boendemiljön utefter sträckan. Region Stockholm saknar en beskrivning av hur den gröna kilens funktion och värden bedöms påverkas och hur eventuella intrång kan kompenseras. Om Vattenfall Eldistribution väljer att gå vidare med alternativ 2 anser Region Stockholm att ledningsgatans samlade barriäreffekt behöver belysas och behov av eventuella åtgärder för att stärka tillgängligheten till naturreservatet och den gröna kilen behöver studeras.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Region Stockholm.</p> <p>Region Stockholm har i efterhand förtydligt att de anser att alternativ 1 endast kan försvaras (kostnadsmässigt) i det fall även Svenska kraftnät markförlägger sin ledning. I annat fall anser Region Stockholm att alternativ 2 är bra.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, det alternativ där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Vattenfall Eldistribution kommer i MKB belysa ledningsgatans samlade barriäreffekt och behovet av eventuella åtgärder för att stärka tillgängligheten till naturreservatet och den gröna kilen.</p>

	<p>Vibyvägen trafikeras av busslinje 525. Det framgår inte av samrådshandlingarna om de redovisade sträckningarna kommer att påverka Region Stockholms anläggningar eller busstrafiken i området. Region Stockholm bedömer att det finns risk för att alternativ 1 A och 1C, med markkabel genom Viby, kan komma att påverka framkomligheten för busstrafiken under byggtiden.</p>	<p>Om arbeten under byggtiden skulle påverka någon av Region Stockholms anläggningar eller busstrafikens framkomlighet kommer Vattenfall Eldistribution att kontakta trafikförvaltningen på Region Stockholm i god tid innan byggstart för att undvika störningar i kollektivtrafiken.</p>
Trafikverket	<p>Utredningsstråken berör de statliga vägarna 267 och E4, samt Trafikverkets matarledning JL7:S5. Samtliga anläggningar är utpekade riksintressen för kommunikationer och ska därmed skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna. Aktuellt utredningsområde berör även delvis planområdet för Trafikverkets investeringsprojekt E4 Förbifart Stockholm. Trafikverket har yttrat sig tidigare i ärendet, se yttranden TRV 2020/108863 daterade 2020-12-10 och 2021-02-17.</p> <p>Trafikverkets krav på parallellgång är att Vattenfalls ombyggnation av befintlig luftledning 70 kV ska uppfylla konstruktionen för 145 kV luftledning och Trafikverkets befintliga matarledning kommer att ha ett minsta c/c avstånd på 20 m på hela sträckningen. Vidare får inga stag komma in under faslinorna. Vid korsningar med Trafikverkets matarledning så är det kraven i SS-EN 50341-2-18 avseende avstånd mellan ledningarna vid ogynnsammaste lastfallen som gäller. Generellt så skall man ansöka om korsningsavtal på alla korsningar med Trafikverkets matarledning samt spårbundna anläggningar hos Trafikverket. Gällande passager av statlig väg och arbeten inom vägområdet hänvisar Trafikverket till vad som tidigare framförts i ärendet.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Trafikverket.</p> <p>Vattenfall Eldistribution tackar också för informationen och kommer att tillse att Trafikverkets krav och rekommendationer följs. Vattenfall Eldistribution kommer även att beakta vad som tidigare framförts i ärendet.</p> <p>Svenska kraftnät, Vattenfall Eldistribution och Trafikverket kommer tillsammans att detaljprojektera ledningarna och tillse att Trafikverkets krav liksom övrigas krav på säkerhet följs.</p>
Svenska kraftnät	<p>För närvarande pågår en dialog gällande planerad ombyggnation mellan Svenska kraftnät och Vattenfall Eldistribution AB. Svenska kraftnät betonar vikten av en fortsatt dialog så att eventuella konfliktpunkter belyses i tidigt skede och i största möjliga mån kan undvikas.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Svenska kraftnät. Vattenfall Eldistribution uppskattar våra kontakter och vill gärna ha en fortsatt bra dialog med Svenska kraftnät i uppdraget.</p>

E.ON Energi-distribution AB (E.ON)	E.ON har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och har ingen erinran gällande ombyggnation av Vattenfall Eldistributions ledningar mellan Överby och Häggvik i Sollentuna kommun.	Vattenfall Eldistribution tackar för meddelandet från E.ON Energidistribution.
Sollentuna Energi och Miljö (SEOM)	SEOM förordar ett luftledningsutförande av ledningarna Överby – Häggvik enligt alternativ 2. SEOM vill påminna om att dessa ledningar behöver ökad kapacitet och det är viktigt att inte tappa tid i en utökning. SEOM ser därför gärna att alternativ 2 inte innebär en parkering av utökningen utan att ombyggnad till 130 kV fortgår som luftledning i alternativ 2.	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från SEOM.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät nu har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>De nya ledningarna kommer att konstrueras för att i framtiden kunna spänningshöjas från dagens 70 kV till 130 kV, vilket också är den spänning som gäller för koncessionsansökan. Initialt kommer ledningarna att drifas på 70 kV.</p>
Stockholm Exergi	<p>Vid markkabel alternativ 1 enligt samråd Överby - Häggvik kommer kablarna att korsa våra distributionsledningar för fjärrvärme. De ligger i Pommernvägen på nivå cirka +10,8 m underkant rör. Vid korsning mellan markförlagd kabel och fjärrvärmerör behöver:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risk för induktion, från spänningsförande kabel till fjärrvärmerör av stål, förebyggas/säkerställas. • Tillträde för framtida underhåll av fjärrvärmeledningar behöver säkras, så att det kan utföras akut. <p>Dvs utan framförhållning behöver vi som nätägare av fjärrvärme kunna schakta fram ledningar för att vidta reparationsåtgärder, utan att riskera skada eller skadas av närliggande markförlagd elkabel.</p> <p>Fjärrvärmerna omfattas av ledningsrätt Akt 0163–10/2</p>	Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Stockholm Exergi och kommer att tillse att de försiktighetsmått som anges följs vid kabelförläggning i anslutning till Pommernvägen där markkabelförläggning sker.
Norrvatten	Kommunalförbundet Norrvatten har mottagit inbjudan till samråd. Området för planerade luftledningar berör inte vår vattenledningen.	Vattenfall Eldistribution tackar för informationen från Norrvatten.

<p>Sollentuna golfklubb</p>	<p>Sollentuna golfklubb har inget att erinra avseende ledningsalternativ 1C eller bibehållen luftledning alternativ 2.</p> <p>Samrådshandlingen är redovisad på en översiktlig nivå och golfklubben kan därmed inte överblicka alla konsekvenser för det redovisade ledningaalternativet 1A. Den redovisade ledningsdragningen och dess förläggningsprinciper antyder dock en betydande negativ inverkan på klubbens anläggning och verksamhet. Hela fastigheten Rotebro 2:8 används som golfbana varmed en "förläggning i kanten av golfbanan" innebär ett förödande intrång i anläggning och verksamhet som inte kan accepteras. På en betydande del av den redovisade sträckan längs golfbanan finns stamledningen för banans bevattning nedgrävd. Risken för betydande skador på anläggningens bevattningssystem inkl. styrkablar får därmed anses överhängande. Om bevattningen slås ut under bara en kort tid kan det innebära irreparabla skador på banan som i förlängningen kan hota golfklubbens existens. Ett ingrepp i golfanläggningen med förläggningsprinciper som redovisas i kap 5.1.2 i ursprungliga samrådet och den trafik med transporter som ett projekt av den här storleken innebär, kommer allvarligt skada golfbanan. Det innebär ett massivt återställningsarbete vilket också innebär att golfbanans vegetation behöver återväxa. Sådan återväxt tar flera år vilket innebär en betydande negativ inverkan på upplevelse och därmed på golfklubbens attraktionskraft. Golfklubben vill också påminna om säkerhetsaspekten som inte berörts över huvudtaget i samrådshandlingen. Förläggningsarbete kan inte bedrivas på golfbanan med minder än att det innebär stora risker för att golfbollar slås in i arbetsområdet med överhängande risk för skador på personal, maskiner o.s.v. Golfklubben ställer sig även frågande till om det finns stöd i detaljplanen m.m. för redovisad förläggning av högspänningskablar. Golfklubben anser mot ovan angivna skäl att markkabel ledningsalternativ 1A ska utgå i den fortsatta planeringen.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Sollentuna golfklubb.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät nu har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan. Detta innebär att golfbanan inte kommer att beröras.</p> <p>Angående golfklubbens synpunkter på samrådsunderlaget så hänvisar Vattenfall Eldistribution till avsnitt 1 i denna samrådsredogörelse.</p> <p>Vattenfall Eldistribution har tagit del av <i>Detaljplan för Skillinge golfbana i Viby D-023-05</i> och det finns vad Vattenfall Eldistribution kan se, inte något hinder i detaljplanen för förläggning av högspänningskablar.</p>
-----------------------------	---	---

<p>Sollentuna ridklubb</p>	<p>Enligt kartorna i samrådshandlingen kommer markkabelalternativ C att beröra hagar norr om anläggningen som klubben förhyr av kommunen (se bifogad karta där hagarna är markerade).</p> <p>I dessa hagar går hästar ute dygnet runt under vår, sommar och höst. Sollentuna ridklubb motsätter sig att en markkabel dras på det sättet som redovisas i alternativ C. Detta oavsett om kabelschakten är tänkta att dras igenom hagarna eller i diken utmed hagarna.</p> <p>Hästar betar i dessa hagar och kan med sina hovar dra upp både jord och sten och på sätt göra åverkan på marken ovanpå eller vid kablarna. Dessutom kan det inte uteslutas att hästarna kan bli påverkade av magnetfältet som kablarna avger.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Sollentuna ridklubb.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät nu har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan. Detta innebär att ridklubbens anläggningar inte kommer att beröras.</p> <p>Det finns såvitt Vattenfall Energidistribution vet inga entydiga resultat som visar hur hästar påverkas av förhöjda magnetfältsnivåer.</p>
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Naturskyddsföreningen i Sollentuna förstår att det behövs mer ström till en växande befolkning. Av samma skäl så ökar värdet av skog för den ökande befolkningen. Med ökad kunskap vet vi även att det är direkt skadligt för jordens hälsa att göra av med mycket energi. Det betyder att den skog och natur som man kan komma till utan att åka bil får ytterligare värde. Av dessa skäl bör nu aktuell kabel markförläggas, helst på en plats där naturen kan återhämta sig snabbt efter att arbetet avslutats. Av de förslag som finns framtagna uppfyller alternativ 1A samhällets krav.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Naturskyddsföreningen.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät nu har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Från sjön Ravalen fram till station Häggvik, en sträcka på cirka 900 meter, kommer markkabelförläggning att ske.</p>

	<p>Ett visst intrång kommer att uppstå längs gamla Stäketvägen. Över golfbanan kommer gräset tillbaka på några månader och om schakten sker på vintern så påverkas inte golfspelet. Längre söderut ner mot Ravalen skulle en kabelförläggning kunna kompletteras med att öka både naturvärden och rekreativvärden genom att ersätta det raka diket med dammar som sammanbinds. Exempel finns på golfbanan.</p> <p>Längs sträckan kan en gångväg anläggas med en bredd som möjliggör åtkomst om det skulle uppstå underhållsbehov.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution vill informera om att Länsstyrelsen anser, att ur naturvårdssynpunkt ger en breddning av befintlig ledningsgata (alternativ 2) minst påverkan, då det redan finns öppenmarksarter på platsen som kan kolonisera den nya öppna gräsmarken.</p>
<p>Järvafältets ornitologiska klubb (JOK)</p>	<p>JOK kan konstatera att det inte finns något i det kompletterande förslag till dragning genom reservatområdet som Vattenfall lagt fram som ändrar JOK: s grundläggande inställning att dragningar av kraftförbindelser genom naturreservat inte ska ske. Även om föreslagna dragningar ligger i utkanten av reservatområdena kommer det, såväl under anläggningstiden som efter, att påverka reservatområdet på ett sätt som vare sig Svenska Kraftnät eller Vattenfall i sitt underlag inte har påvisat uppvägs av andra faktorer.</p> <p>JOK har tagit del av den konsekvensbeskrivning som Vattenfall har presenterat i materialet och kan konstatera att Vattenfall endast konstaterar att det blir ett intrång i reservatet oavsett val av alternativ och att Vattenfall inte tar höjd för kompensatoriska åtgärder. Vattenfall har helt naturligt endast ansvar för de intrång som är konsekvensen av Vattenfalls ändringar men i ett längre perspektiv åderlåts Järvafältet och dess reservat hela tiden genom det ena projektet efter det andra från den ena organisationen efter den andra. Samtliga organisationer kommer självklart fram till slutsatsen att just deras intrång är så litet att det kan bortses ifrån alternativt kompenseras med någon åtgärd. Det helhetsperspektiv över tid som saknas i varje organisations perspektiv måste tas om hand av Länsstyrelsen.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Järvafältets ornitologiska klubb.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät nu har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Som JOK skriver så innebär alternativ 1 ett mindre intrång i naturreservatet. Enligt Länsstyrelsen bedöms dock alternativ 2 ge minst påverkan ur naturvårdssynpunkt, då det redan finns öppenmarksarter på platsen som kan kolonisera den nya öppna gräsmarken.</p> <p>Vattenfall Eldistribution har i detta ärende under hela tiden haft en tät dialog med Svenska kraftnät och även med Trafikverket som har sin ledning i ledningsgatan. De tre organisationerna/företagen försöker på bästa sätt och med minsta möjliga påverkan för berörda fastighetsägare och boende i Viby, natur- och kulturmiljöintressen samt för olika organisationer och föreningar som är verksamma i området, planera för sina ledningar.</p> <p>Med de åtgärder som nu planeras kommer utbyggnader för de tre organisationerna/företagen att vara tillräckliga för åtminstone en tid framöver och Järvafältet kan bevaras som det är efter åtgärdernas genomförande.</p>

	<p>JOK menar att detta är av stor vikt och att det bör framgå i den sammanställning som skickas till Länsstyrelsen. Detta är av särskild vikt i detta fall då det handlar om tre olika aktörer som finns i samma kraftgata. Beslutet från Länsstyrelsen måste hantera den totala bilden, inklusive kompensatoriska åtgärder i det fall det kommer att bli inverkan på reservatet, och inte varje aktörs enskilda önskemål separat.</p> <p>Av de föreslagna dragningarna innebär alternativ 1, en draging i mark via olika tekniker. Detta kommer enligt Vattenfalls egna samrådshandlingar innebära en mindre påverkan på reservatet.</p> <p>Alternativ 1 innebär att den befintliga kraftledningsgatan kommer att minska i bredd vilket naturligtvis är att föredra.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution anser också att det är angeläget att i kommande ansökningsprocesser beskriva den totala bilden. Det är viktigt för samtliga organisationer att beskriva de så kallade kumulativa konsekvenserna i sina respektive miljökonsekvensbeskrivningar.</p>
<p>Svenska Turistföreningen (STF)</p>	<p>STF Stockholm Lokalavdelning lämnar följande synpunkter. STF anser att alternativ 2 är uteslutet då det tycks medföra att Svenska kraftnät behöver flytta sin kraftledning och ledningsgata en bra bit in i naturreservatet.</p> <p>En luftledning genom skogen norr om Lilla Viby är heller inte lämpligt. STF förordar nedgrävning av Vattenfalls ledningar längs sträckan Överby – golfbanan – Viby – Ravalen. Det möjliggör för Svenska kraftnät att anlägga sin nya kraftledning utanför Östra Järvafältets reservatsgräns.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Svenska Turistföreningen, Stockholms lokalavdelning.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>Sollentunahem AB</p>	<p>Sollentunahem lämnar följande synpunkter: Alternativ 1C innebär draging av ledningen över bolagets fastighet Vinväxten 2.</p> <p>Bolaget har i dagsläget idéskisser på en bostadsbyggnation om ca 42 st radhus på fastigheten. Platsen markeras också som sammanhängande bebyggelse i kommunens översiktsplan med sikte på 2040.</p> <p>Planen är antagen 2022-02-17 av kommunfullmäktige. Detta gör att Sollentunahem AB motsätter sig en ledningsdraging enligt alternativ 1C.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Sollentunahem AB.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>

	 <p>Teckenförklaring</p> <p> Markkabel</p> <p>Alternativ 1C har stor negativ inverkan på bolagets uppdrag att uppföra 1500 attraktiva bostäder med hyresrätt till hyresnivåer som gör att flertalet människor kan efterfråga bostäderna. Alternativ 1A och 2 har bolaget inget att invända mot.</p>	
<p>Viby-Ravalns-hagens villaägareförening</p>	<p>Föreningens åsikt i samrådet rörande ombyggnationen av de två befintliga luftledningarna mellan stationerna Överby och Häggvik i Sollentuna kommun, är att alternativ 1A är den lämpligaste dragningen.</p> <p>Vi saknar en samordnad utredning mellan de olika intressenterna SVK, Vattenfall och Trafikverket med målet att samförlägga alla kraftledningar som markledningar. Varför alt 1A?</p> <ol style="list-style-type: none"> Alt 2 kommer att ytterligare bredda dagens kraftledningsgata och förfula området under decennier samt påverka fastighetspriserna i området negativt. Alt 2 kommer att ta ytterligare en bit av ett viktigt naturreservat. 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från Viby – Ravalns villaägarförening.</p> <p>Vattenfall Eldistribution har i denna fråga haft en tät dialog med Svenska kraftnät och även med Trafikverket som har sin ledning i ledningsgatan. De tre organisationerna/företagen försöker på bästa sätt och med minsta möjliga påverkan för berörda fastighetsägare och boende i Viby, natur- och kulturmiljöintressen samt för olika organisationer och föreningar som är verksamma i området, planera för sina ledningar.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>BRF Lantgården</p>	<p>Vi i styrelsen som representerar vår bostadsrättsföreningen vill att alternativ 1+1A ska användas, så att nedgrävningen sker så långt från bebyggelse som möjligt.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från bostadsrättsföreningen Lantgården.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna</p>

	<p>Alternativ 1C går precis vid våra bostäder i vår förening och det känns som ett alternativ som vi inte accepterar. Särskilt när det finns andra alternativ.</p>	<p>bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>BRF Vibyåsen</p>	<p>Styrelsen tycker att Vattenfall och Svenska kraftnät ska verka och samordna för att gräva ner samtliga ledningar den 5 km planerade sträckan mellan Överby och Häggvik. Avseende vilken sträckning som är lämpligast av de alternativ Vattenfall presenterar förordar styrelsen huvudalternativ 1 eller 1 A, av följande orsaker:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Huvudalternativ 1 och 1 A innebär att ledningarna kommer längre bort från bostadsrättsföreningens hus, vilket är viktigt eftersom vi eventuellt kommer att ha Svenska kraftnäts luftledningar nära. Som nämns i samrådet saknas i dagsläget helt säkra forskningsresultat avseende elektromagnetiska fält och de eventuella risker som detta medför för människor. 2. Med huvudalternativ 1 (med dragning 1A alt 1C) finns möjlighet till en breddning av skogsremsan mellan föreningens område och ledning vilket innebär möjlighet till viss återväxt över tid. Detta skulle kunna bidra till minskad negativ visuell effekt av kraftledningsgatan för boende i närmiljön. Vi vill starkt framhålla områdets samhällsekonomiska intressen och värden för rekreation och motion. 3. Boendes närmiljö samt närliggande bostäders marknadsvärde kommer försämrats med en förtätning av området som en förtätning av höga närliggande luftledningar innebär. Boende använder marken för att cykla, springa, rasta hundar, ha picknick och promenera. Barn från kringliggande bostäder leker i skogen och bygger kojor. Även närbelägna förskolor och dagmammor besöker ofta området. Huvudalternativ 2 skulle innebära en breddning av ledningsgatan och skulle därför innebära ytterligare negativ påverkan. 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet från bostadsrättsföreningen Vibyåsen.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>När det gäller elektromagnetiska fält så har Vattenfall Eldistribution AB som målsättning att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.</p> <p>Med planerade åtgärder för Vattenfall Eldistributions befintliga 70 kV ledningar (alternativ 2) beräknas magnetfältsutbredning på nästan alla platser minska jämfört med dagens.</p> <p>Enligt beräkningar väntas inte några magnetfält som överstiger 0,4 µT uppkomma för de bostäder som finns längs med ledningsträckan. Magnetfältet understiger 0,4 µT ca 7 meter från kabelschaktets centrum.</p> <p>En framtida spänningshöjning av Vattenfall Eldistributions ledningar till 130 kV kommer enligt beräkningar att medföra ytterligare minskning av magnetfältets utbredning.</p> <p>I samrådsunderlaget på sidorna 32 - 34 presenteras grafer av det resulterande magnetfältet från Vattenfall Eldistributions två ledningar tillsammans med Svenska kraftnäts ledning.</p> <p>Vattenfall Eldistribution vill också informera om att ledningsgator i skogsmark inte alltid innebär en negativ påverkan på naturmiljön. Under de senaste decennierna har andelen hävdad och betad jordbruksmark minskat. Livsmiljöer och spridningsmöjligheter har därmed försvunnit vilket medfört att en mängd organismer, såsom växter och insekter, har minskat på art- och individnivå.</p>

Även om det är några fler områden som bedömts intressanta att bevara (utifrån att de innehåller vissa växtarter) i huvudalternativ 1 och 1 A än i huvudalternativ 2, anser styrelsen att huvudalternativ 1A är att föredra.

De viktigaste av dessa områden är placerade så att de ändå riskerar att påverkas negativt av Svenska kraftnäts byggnation av luftledning. Vår bedömning är att det skulle innebära större störningar i form av byggtrafik, sprängningar m.m. för de boende och närliggande förskola om huvudalternativ 2 väljs.

Eftersom byggnationen kommer att ta lång tid bör även detta tas i beaktande. I sammanställningen anges att påverkan för de boende i området är helt likvärdig mellan de två huvudalternativen. Vi anser att det inte är korrekt med tanke på vad som lyfts i punkterna ovan plus att det också framgår av utredningar att nästan det dubbla antalet hushåll berörs av huvudalternativ 2 i jämförelse med huvudalternativ 1 och 1 A.

På senare år har arter som tidigare endast funnits i traditionellt brukad och hävdad mark återupptäckts i kraftledningsgator. Anledningen bedöms vara att miljöerna systematiskt hålls öppna från igenväxande skog vilket medger att solinstrålningen mot markskiktet ökar och att det skapas brynmiljöer. Ett öppet stråk skapas som ger variation i området och kan fungera som en spridningskorridor för fjärilar och dess värdväxter. Även vissa fågelarter gynnas av den öppna ledningsgatan vad gäller födosök och häckning.

Vad gäller kraftledningar i städer kan man se att luftledningar på vissa ställen har bidragit till att ett grönt stråk har bevarats genom byggelsen.

BRF Vibyåsen påpekar att Vattenfall Eldistribution i sammanställningen har uppgivit att påverkan för de boende i området är helt likvärdig mellan alternativen. Detta påstående känner Vattenfall Eldistribution inte igen. I samrådshandlingen har påverkan från var och ett av alternativen beskrivits i byggskedet och i driftskedet samt påverkan från elektromagnetiska fält.

3 ENSKILDA SÄRSKILT BERÖRDA

Inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag skickades per brev 2022-04-08 ut till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare (ca 500 st) samt delägare av samfälligheter inom ca 50 meter från den/de aktuella ledningssträckningarna. Sista svarsdag för samrådssynpunkter var 2020-05-16. Lagfarna ägare ombads att meddela ev. berörda rättighetshavare om samrådet.

Från enskilda har det inkommit 30 yttranden från hushåll, ett yttrande från ett kommunalt bostadsbolag, två yttranden från bostadsrättsföreningar samt ett yttrande från en villaägarförening. De senare yttrandena har redovisats ovan under organisationer. Inkomna yttranden som sammanfattas nedan tillsammans med Vattenfall Eldistributions bemötande är numrerade i enlighet med tabell 5. Inkomna frågor har besvarats per telefon eller e-post. Samtliga inkomna yttranden bifogas inte i sin helhet men finns att begära ut om så önskas.

Tabell 5. Inkomna synpunkter från enskilda fastighetsägare samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Nr	Synpunkter	Bemötande
1.	Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den lämpligaste dragningen av den nya kraftledningen genom Sollentuna om det inte är så att alla kraftledningarna från SVK, Vattenfall och Trafikverket kan samförläggas som markledning,	Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på S [REDACTED] anser att ledningen ska förläggas som markförlagd ledning i enlighet med alternativ 1A.

	<p>vilket inte verkar vara något alternativ som har utretts. Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är bäst av följande anledningar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alternativ 2 kommer att ytterligare bredda dagens kraftledningsgata och förfula området samt påverka våra fastighetspriser negativt. 2. Alternativ 2 kommer dessutom att öka det sår fullt av snabbväxande sly som finns redan idag under ledningarna. 3. Alternativ 2 kommer att ta ytterligare en bit av ett viktigt naturreservat. <p>Alternativ 1A minskar risken för att enkelt slå ut elförsörjningen genom sabotage, något som borde vara med i dagens planering med tanke på den nya situationen i Europa.</p>	<p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2.</p> <p>Den träddridå som idag finns på östra och södra sidan om ledningsgatan kommer i möjligaste mån att bevaras. Eventuellt kan ytterligare träd och buskar tillåtas att växa upp. Det kan ske dels genom att Vattenfall Eldistributions ledningar söder om Viby flyttas längre söderut. Dels föreslår också Vattenfall Eldistribution utbyte av stolpar, från dagens dubbla portalstolpar till sambyggda portalstolpar vilket innebär en kompaktering av ledningarna.</p> <p><u>Angående säkerhet och risken för sabotage.</u> En luftledning är ett driftsäkert alternativ som bland annat trädsäkras och är därmed inte lika känslig för eventuella stormar och andra extremväder som till exempel en luftledning på lägre spänningsnivå.</p> <p>På sätt och vis är en luftledning mer exponerad mot omgivningen än en kabel då en luftledning är direkt synlig, däremot kräver en kabel såväl som luftledning en röjd ledningsgata. Det behövs också en markering för högspänningskabel längs dess sträckning vilket gör att ledningen är identifierbar oavsett om den är ovan eller under mark.</p> <p>Vid händelse av fel då en ledning eller delar av en ledning behöver ersättas är reparationstiden för en luftledning betydligt kortare än för en kabel. Det tar både tid att felsöka och byta ut den skadade kabeln i och med att skadan ofta inte är synlig från första början.</p> <p>Vid ett oplanerat avbrott på en luftledning kan reparationen vanligtvis utföras fortare än för ett kabelfel tack vare hög reparationsberedskap för luftledningar.</p>
<p>2.</p>	<p>Boende på Humlevägen anser att kraftkabeln ska grävas ner. Luftledning blir ful och stör landskapsbild och fågelliv m.m. och känns säkerhetsmässigt inte ok. Har också påverkan på fastighetsvärden.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på Humlevägen anser att ledningen ska förläggas som markförlagd ledning.</p>

	<p>En nedgrävd kabel känns betydligt tryggare ur miljö och hälsoperspektiv, gärna av likströmsmodell.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution vill informera om att elnätet i Sverige är maskat och nästan uteslutande drivs med växelström.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Vattenfall Eldistribution vill också informera om att driftsäkerheten är en central faktor till varför markkabel begränsas i regionnätet. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markförläggning, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.</p>
<p>3.</p>	<p>Boende på [REDACTED] tycker generellt att nedgrävda markkablar alltid är att föredra framför luftledningar.</p> <p>Då det gäller lokaliseringen av markkabeln tror vi att fler personer kommer att drabbas av vissa olägenheter om alternativ A väljes men sannolikt kan olägenheterna bli större för berörda vid val av C. Av den anledningen föredrar vi om alternativ C väljes.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att ledningen ska förläggas som markförlagd ledning enligt 1C.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>4.</p>	<p>Boende på [REDACTED] anser att endast alternativ där ledningar kan markläggas skall övervägas även om detta innebär att nya intrång görs i området genom Viby. Markläggning måste vara det, över tid, bästa alternativet ur säkerhets- och underhållssynvinkel. Säkerhet måste vara en faktor som beaktas särskilt med rådande förhållanden med krig i vår omvärld och där energiförsörjning är en grundläggande del för ett fungerande samhälle som torde vara extra viktig att skydda. En luftledning blir ett uppenbart mål för sabotage.</p> <p>Underhållet måste beaktas särskilt för luftledningar där både avsyning med helikopter eller liknande och röjning av sly eller trädfällning kommer generera dyra driftkostnader över tid. Därutöver minimeras förfulande och ingrepp i naturreservat och boendemiljö som uppstår vid alternativ 2.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att ledningen ska förläggas som markförlagd ledning.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Vattenfall Eldistribution vill också informera om att driftsäkerheten är en central faktor till varför markkabel begränsas i regionnätet. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markförläggning, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.</p>

		<p>Angående säkerhet och risk för sabotage hänvisas till bemötande av nr 1.</p>
<p>5.</p>	<p>Boende på [REDACTED] att all ledningsdragning ska markförläggas och som ett steg i det rekommenderas Vattenfalls alternativ 1 med markförlagd ledning. Argumentet att detta görs för att Svenska kraftnät ska kunna ha luftburna ledningar förbi Viby motsätter vi oss dock. Det är som att välja mellan pest eller kolera.</p> <p>Argumenten med att luftburna ledningar skall vara driftsäkrare och lättare att underhålla motbevisas väldigt ofta. Det är till exempel stora problem med gräsbränder i ledningsgator där det finns mycket torrt gräs och annat som gör det lätt för elden att få fäste. Det blir dessutom svårt att släcka bränder med vattenbombning då man kan skada de luftburna ledningarna. Det är dessutom en stor säkerhetsrisk med tanke på världsläget att försörja samhället med luftburna ledningar som vid attentat, både stora och små, eller krigsförklaring är lättare att slå ut.</p> <p>Eldistributionen är viktigare än någonsin då all kommunikation till och från medborgare går via digitala kanaler. Dessutom så kommer nu Elsäkerhetsverkets rekommendationer som träder i kraft 1 december i år kräva att luftledningarna ska kontrolleras minst en gång om året.</p> <p>Detta torde leda till stora kontrollkostnader som ska ingå i en driftkostnadsräkning. Det som oftast framförs mot att markförlägga ledningar är argumentet är en utredning om induktionsproblematik. Det ska ha genomförts en utredning gällande denna ledningssträcka våren 2021.</p> <p>Hur induktionsproblematiken kan försvinna om man anlägger luftburna ledningar är för oss en gåta. Det bör finnas större möjligheter till isolering av ledningar om de förläggs under mark. Det går dessutom att styra avståndet lättare om de markförläggs. Bevisligen så kan man gräva ner ledningar på andra ställen både inom Sollentuna kommuns gränser men i länet och i landet där argumentet är att det blir mindre påverkan på boende, natur, man frigör byggbar mark och man får driftsäkrare eldistribution. Det har även kommit fram nya data och forskning på hur magnetfält påverkar människa och djurlivet.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att ledningen ska förläggas som markförlagd ledning i enlighet med alternativ 1.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Vattenfall Eldistribution vill också informera om att driftsäkerheten är en central faktor till varför markkabel begränsas i regionnätet. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markförläggning, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningarna.</p> <p>Angående säkerhet och risk för sabotage hänvisas till bemötande av nr 1.</p> <p>Induktion eller inducerad spänning uppkommer då en ledning som inte är spänningssatt ligger nära en annan parallellgående spänningssatt ledning. För luftledningarna finns det säkra metoder för att utföra arbetsordning men för markkablarna finns det i dagsläget ingen branschgemensamt accepterad arbetsmetod.</p> <p>Problemet rör därför enbart arbeten med markkablarna om en närliggande luftledning är i drift. Vid om- eller nybyggnad, underhåll eller rasering av en sådan markkabel, kan arbetet inte genomföras utan risk för personskada. Det finns alltså inte någon risk för allmänheten att vistas i närheten av de nedgrävda kablarna.</p> <p>I Sverige är det Strålsäkerhetsmyndigheten, som är ansvarig myndighet för frågor om magnetfält. På deras hemsida finns bland annat deras allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält,</p>

	<p>Så argumentet att man nu inom forskning inte har kunnat påvisa någon skada under 0,4 µT är inte acceptabelt. Strålsäkerhetsmyndigheten och WHO:s forskning där de utreder samband med magnetfältsnivåer och barnleukemi fortsätter varför inte heller det argumentet håller.</p> <p>Vi har tidigare av Svenska Kraftnät krävt att få redovisat magnetfältskorridoren. Nu finns ett grovt utkast, fortfarande bara med redovisning av magnetfältskorridor utifrån 0,4 µT.</p> <p>Vi har tidigare ifrågasatt Svenska Kraftnäts rekommendationer gällande magnetfält vilket avviker från andra myndigheters krav på installationerna. Den så kallade försiktighetsprincipen ligger på det dubbla värdet som gäller inom Stockholms stad samt det värde som Elsäkerhetsverket och Boverket rekommenderar (0,2 µT).</p> <p>Vi har bitt Svenska Kraftnät att få se en beräkning där 0,2 µT redovisas. Vi vill dessutom se hur strömlasten beräknas se ut över året. Att i beräkningarna använda sig av en teoretiskt beräknad årsmedelströmlast är inte acceptabelt. Det kan innebära att stora delar av året kommer strömlasten vara så stor att magnetfältet kommer vara betydligt högre än den redovisade.</p>	<p>SSMFS 2008:18, www.stralsakerhetsmyndigheten.se</p> <p>Trots mångårig forskning runt om i världen finns ännu inga säkra, entydiga resultat som visar om växlande magnetfält påverkar oss människor negativt. Mot bakgrund av detta bedöms inte EMF ha betydande miljöeffekt.</p> <p>Vattenfall Eldistribution AB har som målsättning att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas.</p> <p>För frågor som rör Svenska kraftnät och deras rekommendationer hänvisas till Svenska kraftnät.</p>
<p>6.</p>	<p>Boende på [redacted] Här väckte både 1A och 1C anstöt hos mig då dessa skulle leda till stor påverkan på fältet där jag och min son samt många andra familjer ofta promenerar och avnjuter naturen. Jag ser bara att ett av alternativen är möjligt och det är alternativ 2, luftledning där det redan är en ledningsgata. Att förstöra mer natur är för mig galet när man redan har en yta man tagit i anspråk för ledningar. De som bor i närheten av ledningsgatan vill med största säkerhet att man förlägger markkabel istället, men jag misstänker att ni skulle finna det för kostsamt.</p> <p>Sammanfattningsvis yrkar jag på att man väljer alternativ 2; luftledning. Detta då man inte skulle inkräkta på mycket mer natur än vad man gör idag.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [redacted] anser att bara ett av alternativen är möjligt och det är alternativ 2.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>7.</p>	<p>Boende på [redacted] anser att kabel alt. 1C vore förödande då den går under hästhagar till 2 st stall samt på tomt till Berghova och över en fotbollsplan och odlingslotter som vi har söder om Lilla Viby Gård. Vi anser att alt kabel 1A är bättre, då det inte är någon bebyggelse där.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [redacted] anser att alternativ 1A är den bästa dragningen.</p>

2024-10-28

2024-104200-0001

		<p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>8.</p>	<p>Boende på [REDACTED] är positiva till alternativ 1, dvs att ledningarna markförläggs i grönområdet söder om fastigheten på [REDACTED]. Hänvisar till tidigare skrivelse 2020-11-16</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet. Vattenfall Eldistribution kommer att beakta vad som tidigare framförts i ärendet.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>I det aktuella området kommer dock Vattenfall Eldistributions ledningar att markförläggas, i en ny sträckning. Det saknas fysiskt utrymme för Vattenfall Eldistributions luftledningar i den befintliga ledningsgatan, då det sammanlagda elektromagnetiska fältet från Svenska Kraftnäts och Vattenfall Eldistributions luftledningar, skulle överskrida riktvärdet för EMF vid bostäder.</p> <p>Markförläggningen av Vattenfall Eldistributions ledningar i det aktuella området innebär också att Svenska kraftnäts intrång i Naturreservatet söder om ledningsgatan begränsas.</p>
<p>9.</p>	<p>Framför vårt hus på [REDACTED] finns inget hus mellan oss och Östra Järvafältet, därför står vi direkt framför de nuvarande luftledningarna. När vi köpte huset före hösten var det ingen tvekan om att en stor luftkraftledning till ska byggas framför huset (man pratade om att förlägga ledningarna i marken) och vi är nu oroliga att det ska störa vårt område om alternativ 2 väljs.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att ledningarna ska markförläggas enligt alternativ 1.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>

2024-10-28

2024-104200-0001

	<p>Med alternativ 2 kommer vårt område att bli hårdare påverkat (luftledningarna är fula); skogen där vårt hus ligger, där våra barn leker kommer att raseras för att bredda ledningsgatan, arbetet (maskinen och ljud) kommer att störa oss och vårt hus (som vi har just köpt till högt marknadspris) kommer att förlora i värde. Dessutom kommer också de två nuvarande 70 kV ledningarna bytas till 130 kV ledningarna vilket kommer att göra det hela värre.</p> <p>Även om ni inte förväntar er en högre nivå än 0,4 microtesla är det bara teoretiskt och effekterna av starka elektromagnetiska fält från flera kraftiga luftledningarna på oss och våra barn är svåra att förutse. Det är helt klart för oss att alternativ 1 vilket innebär att förlägga ledningarna i marken genom Viby är bäst och när ledningarna kommer att vara i marken blir alla glada.</p>	<p>Den trädriddå som idag finns på östra och södra sidan om ledningsgatan kommer i möjligaste mån att bevaras. Eventuellt kan ytterligare träd och buskar tillåtas att växa upp. Det kan ske dels genom att ledningarna söder om Viby, flyttas längre söderut. Dels föreslår också Vattenfall Eldistribution utbyte av stolpar, från dagens dubbla portalstolpar till sambyggda portalstolpar vilket innebär en kompaktering av ledningarna.</p> <p>I samrådshandlingen på sid 32 beskrivs påverkan på boendemiljön under byggskedet, med störningar och buller, precis som boende på Soldatvägen beskriver. I driftskedet kommer boendemiljön inte att påverkas nämnvärt. När det gäller elektromagnetiska fält så har Vattenfall Eldistribution AB som målsättning att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas. Vattenfall Eldistribution kommer därmed inte att uppföra någon ledning som ger ett magnetfält överstigande riktvärdet på 0,4 µT vid något bostadshus.</p> <p>Enligt beräkningar väntas inte några magnetfält som överstiger 0,4 µT uppkomma för de bostäder som finns längs med ledningssträckan. Magnetfältet understiger 0,4 µT cirka 7 meter från kabelschaktets centrum.</p> <p>En framtida spänningshöjning av Vattenfall Eldistributions ledningar till 130 kV kommer att medföra en förbättring genom att magnetfältets utbredning minskar, se grafer på sidorna 32 - 34 i samrådshandlingen.</p>
<p>10.</p>	<p>Boende på [REDACTED]. Efter att både jag och grannar i området tittat på er ritning så anser vi att det bästa vore att välja Markkabel alternativ 1 A (blå). Den ser inte ut att gå igenom bebyggt område alls på samma sätt vilket vore mycket bättre och rimligare än genom området såklart.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet. Vattenfall Eldistribution har noterat att boende på Lantgårdsvägen anser att alternativ 1A är den bästa dragningen.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2,</p>

		där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.
11.	<p>Boende på [REDACTED] förordar starkt alternativ 2. Vi tycker det är helt orimligt att inte utnyttja den befintliga kraftledningsgatan till utbyggnad av nätet.</p> <p>Alternativ 1, markkabel, innebär ju nya stora ingrepp i bebyggd miljö och risk för att den fina historiska miljön vid ekbacken skadas. Vi som bor vid ån vill ju ha kvar våra bävvar, som är ett fantastiskt inslag i miljön, till stor glädje för oss och för alla som promenerar längs ån. Vid markläggning just vid ån och sjön Ravalen kommer bävrarna försvinna. Dessutom finns ett stort bäverbo vid sjöns norra ände, precis där ån börjar, som troligtvis blir obeboligt efter markarbeten.</p> <p>Vi är också oroliga för strålningen från markkabel alternativ 1, då vi planerar att bygga en Attefallare på vår tomt precis vid ån.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att det bästa alternativet är att utnyttja den befintliga kraftledningsgatan till utbyggnad av nätet, det vill säga alternativ 2.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Detta innebär att de miljöer som boende på Humlevägen beskriver inte kommer att beröras.</p>
12.	<p>Boende på [REDACTED] motsätter sig å det starkaste en ledning så nära vårt hus!</p> <p>Att ens fundera på att dra en ny ledning rakt igenom Viby, ca 30-40 meter från våra hus år 2022 låter mycket märkligt. Vilken långsiktig påverkan kommer det att ha på oss människor över tid känner nog inte någon till. Vi är absolut inte intresserade av att ingå i något sådant mänskligt experiment för att se hur det påverkar oss om 10-20 år. Område är dessutom känsligt för djur och natur. Det finns både flera bävvar, fiskar och unika fåglar här. Dessa djur skulle då leva, eller inte, bara några meter från denna ledning. Område är dessutom rikt på fornlämningar, något som är känt sedan länge. Med ovan sagt så finns det redan sedan lång tid tillbaka en kraftledningsgata runt hela Viby, så varför inte använda denna istället.</p> <p>Blir både billigare ur byggnationssynvinkel och felsökningssynvinkel, rimligen en mer ekonomisk lösning. Slutligen kommer naturligtvis priset på alla berörda fastigheter på [REDACTED] att sjunka. Är det verkligen tanken att de statliga företagen i landet ska skapa ett sämre liv för landets medborgare?</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet. Vattenfall Eldistribution har noterat att boende på [REDACTED] anser att det bästa alternativet är att utnyttja den befintliga kraftledningsgatan till utbyggnad av nätet, det vill säga alternativ 2.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Detta innebär att de miljöer som boende på [REDACTED] beskriver inte kommer att beröras.</p>

<p>13.</p>	<p>Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den lämpligaste dragningen av den nya kraftledningen genom Sollentuna om det inte är så att alla kraftledningarna från SVK, Vattenfall och Trafikverket kan samförläggas som markledning, vilket inte verkar finnas som alternativ. Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är bäst av följande anledningar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alt 2 kommer att ytterligare bredda dagens kraftledningsgata och förfula området samt påverka våra fastighetspriser negativt. 2. Alt 2 kommer dessutom att öka det sår som finns redan idag, fullt av snabbväxande sly under ledningarna. <p>De orsaker som anges mot markförlagd kabel verkar inte vara några större problem då det redan för ett par år sedan har grävts ner en 400 kV kabel i skogen vid Rösjön i Sollentuna (7km?) samt att Ellevio nu planerar en 12 km lång 400 kV markkabel mellan Beckomberga och Bredäng i Stockholm och inte nämner något om de negativa aspekter som tas upp när markförläggning diskuteras i Sollentuna.</p> <p>Även sträckan Häggvik-Beckomberga som är 9 km ska markförläggas, också det något som inte anses orsaka några större problem. Det är för oss helt obegripligt trots god kunskap inom elområdet att just sträckan Överby-Häggvik som inte är längre än 5 km ska förväntas orsaka stora säkerhetsproblem när inte de andra längre sträckorna gör det.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den lämpligaste dragningen.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Den trädriddå som idag finns på östra och södra sidan om ledningsgatan kommer i möjligaste mån att bevaras. Eventuellt kan ytterligare träd och buskar tillåtas att växa upp. Det kan ske dels genom att ledningarna söder om Viby flyttas längre söderut. Dels föreslår också Vattenfall Eldistribution utbyte av stolpar, från dagens dubbla portalstolpar till sambyggda portalstolpar vilket innebär en kompaktering av ledningarna.</p> <p>I kapitel 2.4 i samrådsunderlaget beskrivs problematiken med markförlagda kablar. Ju större andel kabel i nätet desto större blir problemen. Även det kringliggande ledningsnätet påverkas och inte bara den del som markförläggs.</p> <p>För att minimera risken att dessa problem uppstår hålls andelen kabel i Vattenfall Eldistributions nät nere. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markkabel, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.</p>
<p>14.</p>	<p>Boende på [REDACTED] tycker att alternativ 1 blir bäst.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] n tycker att alternativ 1 blir bäst.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>

		<p>I det aktuella området kommer dock Vattenfall Eldistributions ledningar att markförläggas, i en ny sträckning. Det saknas fysiskt utrymme för Vattenfall Eldistributions luftledningar i den befintliga ledningsgatan, då det sammanlagda elektromagnetiska fältet från Svenska Kraftnäts och Vattenfall Eldistributions luftledningar, skulle överskrida riktvärdet för EMF vid bostäder.</p> <p>Markförläggningen av Vattenfall Eldistributions ledningar i det aktuella området innebär också att Svenska kraftnäts intrång i Naturreservatet söder om ledningsgatan begränsas.</p>
15.	Boende på [REDACTED] motsäger sig luftledningskablar förbi Viby, och föredrar markkabelalternativ 1A.	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] motsätter sig luftledning och föredrar markkabel alternativ 1A.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
16.	Boende på [REDACTED] motsäger sig luftledningskablar förbi Viby, och föredrar markkabelalternativ 1A.	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på Mäster Henriks allé motsätter sig luftledning och föredrag markkabel alternativ 1A.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
17.	<p>Boende på [REDACTED] önskar att ni gräver ned kraftledningarna som ni planerar att bygga i Viby. Jag förespråkar markkabel 1 där ledningarna ska grävas ned. Om ni inte gör det så bör ni flytta in den gamla ledningen 200 meter in i skogen på Järvafältet.</p> <p>Nu tänker vi på att människans värde är högre än fåglarnas. Fåglarna kan flytta och bygga nya bon på andra ställen i Järvafältet.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] förespråkar markkabelförläggning.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2</p>

	<p>Vi som har hus nära kraftledningen kan inte flytta så enkelt. I krigstid är det mycket enklare att förstöra luftledningen än nedgrävda ledningar. Med tanke på det pågående krig i Ukraina, som lätt kan eskaleras, bör detta ha stor betydelse för hur ni bygger de framtida kraftledningarna. Kraftledningar och kommunikation är det första som slås ut vid ett anfall.</p> <p>Boende på [REDACTED] upplyser därefter om anhörig och bekant som har drabbats av cancer. Att hävda att kraftledningarna inte orsakar strålning är ett stort frågetecken.</p>	<p>där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>När det gäller elektromagnetiska fält så har Vattenfall Eldistribution AB som målsättning att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas. Vattenfall Eldistribution kommer därmed inte att uppföra någon ledning som ger ett magnetfält överstigande riktvärdet på 0,4 µT vid något bostadshus. Angående säkerhet och risk för sabotage hänvisas till bemötande av nr 1.</p>
18.	<p>Boende på [REDACTED] förstår att man måste dra nya ledningar för kraftnätet men att lägga den så nära bostadshus som alternativ 1C känns väldigt oroande.</p> <p>Det andra alternativet 1A känns betydligt säkrare och måste vara betydligt enklare eftersom kabeln skulle dras efter en obebyggd åker. Därför skulle vi vilja vädja till er att välja alternativ 1A.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A ska väljas eftersom alternativ 1C kommer alltför nära bostadshus.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan. Detta innebär att inget av alternativen 1A eller 1C att byggas.</p>
19.	<p>Boende på [REDACTED] föredrar markkabelalternativ.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har registrerat att boende på [REDACTED] föredrar markkabelalternativ.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
20.	<p>Boende på [REDACTED] ser INTE alternativ 2 som ett alternativ då det:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kommer påverka såväl de som bor i Viby med påverkade fastighetspriser och tråkigare omgivning samt att naturreservatet påverkas negativt med en breddad kraftledningsgata. 2. Borde även här kunna gå att gräva ner detta. Det finns exempel på andra ställen, 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] förespråkar alternativ 1A.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2,</p>

	<p>både längs denna sträcka som anges i informationen, men också sträckan Beckomberga-Bredäng som ska grävas ner helt vad vi förstår. Så att driftproblematiken skulle vara större här i Viby än på andra ställen är svårt att förstå.</p> <p>3. Borde utifrån den samlade bedömningen vara mer fördelaktigt för människor, natur och inte minst säkerhetsaspekten utifrån dagens säkerhetsläge, att gräva ner kraftledningarna.</p> <p>Vi skulle gärna se att alla kraftledningar från SVK, Vattenfall osv samför läggs som markledning, men det verkar inte upptaget ens som ett alternativ. I sådana fall får vi sägas förespråka alternativ 1A.</p>	<p>där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>I kapitel 2.4 i samrådsunderlaget beskrivs problematiken med markförlagda kablar. Ju större andel kabel i nätet desto större blir problemen. Även det kringliggande ledningsnätet påverkas och inte bara den del som markförläggs. För att minimera risken att dessa problem uppstår hålls andelen kabel i Vattenfall Eldistributions nät nere. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markkabel, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.</p>
<p>21.</p>	<p>Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den lämpligaste dragningen av den nya kraftledningen genom Sollentuna om det inte är så att alla kraftledningarna från SVK, Vattenfall och Trafikverket kan samför läggas som markledning, vilket inte verkar vara något alternativ som har utretts. Boende på Soldetvägen anser att alternativ 1A är bäst av följande anledningar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alternativ 2 kommer att ytterligare bredda dagens kraftledningsgata och förfula området samt påverka våra fastighetspriser negativt. 2. Alternativ 2 kommer dessutom att öka det snabbväxande sly som finns redan idag under ledningarna. 3. Alternativ 2 kommer att ta ytterligare en bit av ett viktigt naturreservat i anspråk. <p>Alternativ 1A minskar risken för att elförsörjningen slås ut genom sabotage, något som borde vara med i dagens planering med tanke på den nya situationen i Europa.</p> <p>De orsaker som anges mot markförlagd kabel verkar inte vara några större problem då det redan för ett par år sedan har grävts ner en 400 kV kabel i skogen vid Rösjön i Sollentuna (7 km?) samt att Ellevio nu planerar en 12 km lång 400 kV markkabel mellan Beckomberga och Bredäng i Stockholm och inte nämner något om de negativa aspekter som tas upp när markförläggning diskuteras i Sollentuna. Även sträckan Häggvik-Beckomberga som är 9 km ska markförläggas, också det något som inte anses orsaka några större problem.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den bästa dragningen.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>I kapitel 2.4 i samrådsunderlaget beskrivs problematiken med markförlagda kablar. Ju större andel kabel i nätet desto större blir problemen. Även det kringliggande ledningsnätet påverkas och inte bara den del som markförläggs. För att minimera risken att dessa problem uppstår hålls andelen kabel i Vattenfall Eldistributions nät nere. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markkabel, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.</p> <p>Angående säkerhet och risk för sabotage hänvisas till bemötande av nr 1.</p>

	<p>Det är för oss helt orimligt trots god kunskap inom elområdet att just sträckan Överby-Häggvik som inte är längre än 5 km ska förväntas orsaka stora driftsäkerhetsproblem när inte de andra betydligt längre sträckorna gör det.</p>	
22.	<p>Boende på [REDACTED], nära Järvafältets naturreservat förordar alternativ 1 och hoppas att Svenska Kraftnäts ledningar kan dras så nära som möjligt till gränsen till Järvafältets naturreservat.</p> <p>Vi har inga synpunkter på om litet av naturreservatet tas i anspråk om stolparna därmed kan flyttas ytterligare västerut och på så sätt öka avståndet till boende i området.</p> <p>Vi uppskattar om en träridå kan byggas upp mellan ledningsgatan och bostadsområdet såsom det formuleras i alternativ 1.</p> <p>Vi anser att markledning är att föredra för alla ledningsdragningar för att minska påverkan för boende.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] markförlagda ledningar såsom det formuleras i alternativ 1.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Den träridå som idag finns på östra och södra sidan om ledningsgatan kommer i möjligaste mån att bevaras. Eventuellt kan ytterligare träd och buskar tillåtas att växa upp. Det kan ske dels genom att ledningarna söder om Viby flyttas längre söderut. Dels föreslår också Vattenfall Eldistribution utbyte av stolpar, från dagens dubbla portalstolpar till sambyggda portalstolpar vilket innebär en kompaktering av ledningarna.</p>
23.	<p>Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1 är den lämpligaste dragningen av denna kraftledningen genom Sollentuna. Om det inte är så att alla kraftledningarna från SVK, Vattenfall och Trafikverket kan samförläggas som markledning, vilket inte verkar vara något alternativ som har utretts och som det enligt vår åsikt är det bästa.</p> <p>Boende på Luftgränd anser att alternativ 1 är bäst av följande anledningar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alternativ 2 kommer att ytterligare bredda dagens kraftledningsgata och förförla området samt påverka våra fastighetspriser negativt. 2. Alternativ 2 kommer dessutom att öka det sår fullt av snabbväxande sly som finns redan idag under ledningarna. 3. Alternativ 2 kommer att ta ytterligare en bit av ett viktigt naturreservat. 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet. Vattenfall Eldistribution har noterat att boende på [REDACTED] förordar markförlagda ledningar enligt alternativ 1.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Den träridå som idag finns på östra och södra sidan om ledningsgatan kommer i möjligaste mån att bevaras. Eventuellt kan ytterligare träd och buskar tillåtas att växa upp. Det kan ske dels genom att ledningarna söder om Viby flyttas längre söderut.</p>

	<p>Men som sagt är det bästa om samtliga elledningarna grävs ned vilket verkar möjligt på flertalet andra platser.</p> <p>Det är för oss helt orimligt att trots god kunskap inom elområdet att just sträckan Överby-Häggvik som inte är längre än 5 km ska förväntas orsaka stora driftsäkerhetsproblem när inte de andra längre sträckorna gör det.</p>	<p>Dels föreslår också Vattenfall Eldistribution utbyte av stolpar, från dagens dubbla portalstolpar till sambyggda portalstolpar vilket innebär en kompaktering av ledningarna.</p> <p>I kapitel 2.4 i samrådsunderlaget beskrivs problematiken med markförlagda kablar. Ju större andel kabel i nätet desto större blir problemen.</p> <p>Även det kringliggande ledningsnätet påverkas och inte bara den del som markförläggs. För att minimera risken att dessa problem uppstår hålls andelen kabel i Vattenfall Eldistributions nät nere. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markkabel, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningarna.</p>
<p>24.</p>	<p>Boende på [REDACTED] anser att markkabelalternativet genom Viby (ett alternativ 1 i samrådshandlingarna) inte är ett bra alternativ då det innebär flertal svårigheter och stor påverkan för boende och området. Detta alternativ har, som vi förstår, i tidigare förslag avfärdats av ovan nämnd anledning. Viby är ett område med trånga gator med många boende och det har lyfts tidigare att det innebär stor påverkan för boende med en dragning genom Viby först under byggtiden och sedan även fortsättningsvis då gator behöver stängas vid behov av åtgärder på kablarna till exempel vid felsökning och reparation.</p> <p>Ytterligare att beakta för dragning genom Viby, alternativ 1, är:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vibyvägen är områdets huvudled och den ända in- och utfart till området och av den anledningen redan i dag en trång trafiksektor. Det förekommer redan nu trafikproblem på Vibyvägen med trafikstockning vid minsta händelse samt rusningstid. 2. Sträckan Viby gamla bytomt ner till Norrviken är en trång sektor. Det finns inga lämpliga vägar i området att dirigera om huvudledens trafik till. Andra gator i området är smala, utan trottoarer, med dålig sikt, och med många barn som cyklar eller går. 3. Längs alternativ 1 ligger områdets andra fundamentalt viktiga ledningar tele, el, fiber och vatten. 	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 1 genom Viby inte är ett bra alternativ. Boende på [REDACTED] önskar istället ett alternativ vid den befintliga ledningsgatan men skulle där föredra ett markkabelalternativ.</p> <p>Som Vattenfall Eldistribution har beskrivit inledningsvis så har ett tidigare samråd genomförts gällande två alternativa sträckningar med markförläggning i och i anslutning till den befintliga ledningsgatan. Dessa alternativ var inte möjliga att genomföra på grund av induktionsproblematik och de avfärdades då de inte var byggbara.</p> <p>I det tidigare samrådet ansågs inte heller markkabelförläggning genom Viby vara ett byggbart alternativ precis som boende på Västerled skriver.</p> <p>Med nya metoder bedömdes det i senaste samrådet ändå vara möjligt att bygga men skulle innebära stor påverkan och många svårigheter.</p> <p>Då Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för in-trång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vi-</p>

	<p>4. Det skulle bli påverkan även på fornlämningar, gravar och växt- och djurliv. Vid Vibys gamla bytomt finns bebyggelselämningar och gravfält (längs västra sidan och tvärs Vibyvägen) samt ett rikt växt- och djurliv. Området är en liten grön oas mitt i boendeområdet där bland annat rådjur, bin och fåglar bor. Hackspett brukar synas till och även Sibirisk Nötkråka har varit på besök. Publika växt- och djurfynd finns noterade i Artportalen.</p> <p>Det vore bättre att istället undersöka vidare hur man kan få till en lösning vid redan befintlig ledningsgata (och helst nedgrävd ledning) eller mot norr via Hedemoravägen, längs E4:an och väg 267, så ledningen inte går tvärs igenom det trånga boendeområdet.</p>	<p>dare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Det innebär att ingen negativ påverkan de miljöer som beskrivs uppkommer och befarade konflikter med infrastruktur uteblir.</p>
<p>25.</p>	<p>Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1 bör avfärdas. Jag tycker att det framgår tydligt redan i underlaget att alternativ 1 innebär ett betydligt större ingrepp och ger större påverkan på natur, miljö, fornlämningar och på boende i området:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ingrepp i en oexploaterad del med stora naturvärden, tex Ekbacken intill, betydligt större naturvärden än alternativ 2. Det kan tilläggas här att Ekbacken och Vibyån är också ett viktigt rekreativområde/park för boende i området. Olämpligt att gräva i området med tanke på flera fornlämningar (fler än alternativ 2). 2. Det är ett stort antal personer som dagligen passerar till/från sina jobb på både bilväg och gång/cykelvägar vilket ger väldigt stor påverkan både vid anläggning och i drift om vägar måste stängas av, jämfört med alternativ 2 som berör leder ut för friluftsliv. 3. Det kan inte nog betonas att sträckningen av alternativ 1 går tvärs över och skär av den enda bilvägen in till området. Jag tycker inte att det lyfts tillräckligt i underlaget. Även flertalet cykel- och gångbanor in och ut från området berörs. Att riskera påverkan på trafiken in/ut från området anser jag vara mycket olämpligt. <p>Jag vill tillägga att jag samtidigt har full förståelse för de boende i Viby som har hus nära befintlig ledningsgata. Dock finns ledningsgatan redan där idag och det är därför mer rimligt att fortsätta använda den än att göra ytterligare ingrepp på andra områden med större påverkan.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att markkabelförläggning enligt alternativ 1 bör avfärdas på grund av större påverkan på natur, miljö, fornlämningar och boende i området.</p> <p>Då Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2, där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Det innebär att ingen negativ påverkan uppkommer på de miljöer som beskrivs och befarade konflikter med infrastruktur uteblir.</p>

<p>26.</p>	<p>Boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den lämpligaste dragningen av den nya kraftledningen genom Sollentuna.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den lämpligaste sträckningen.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att, gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p>
<p>27.</p>	<p>Boende på [REDACTED] invid Ravalen anser att alternativ 2 är det bästa alternativet för miljön och djurlivet i Ravalen och Stockholm.</p> <p>Djurlivet som sjön uppvisar är unikt i synnerhet som sjön är så pass nära Stockholm city. Det är få huvudstäder i Europa, om ens någon, som kan uppvisa ett så rikt djurliv nära en citykärna som Ravalen uppvisar. I Ravalen blommar unika växtersåsom jättestarr, slokstarr och sjöranunkel. Sjön är också viktig för många fiskar och fåglar. Här kan man bland annat se rörsångare, sävsparv, näktergal och mindre hackspett. Detta är unikt och något vi måste värna om och skydda så långt det är möjligt.</p> <p>Att börja rota runt och gräva bland ett känsligt fågelområde med mängder av andra djurarter kommer bara innebära att djurarternas naturliga hem i Ravalen förstörs med en irreparabel skada. Det är naturligt att en stad som växer behöver el för att förse stadens invånare med el osv. Detta kan dock ske på ett sätt som innebär att vi med obefintliga ingrepp i naturen dels kan undvika att störa djurlivet, dels förse stockholmarna med nödvändig el. För att åstadkomma detta är alternativ 2 det bästa alternativet för miljön och djurlivet i Ravalen och Stockholm.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 2 är det bästa alternativet.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Detta alternativ innebär att luftledning bibehålls över sjön Ravalen och ingen negativ påverkan de miljöer som beskrivs uppkommer. Från sjön Ravalens östra strand fram till station Häggvik kommer dock markkabelförläggning att genomföras. Det är en sträcka på cirka 900 meter.</p>
<p>28.</p>	<p>Boende på [REDACTED] tycker att det stora problemet i förslaget är den stora/höga kraftledningen från Svenska kraftnät som riskerar att avsevärt sänka värdet på våra hus och trivsels i vårt närområde. Vi tror att alternativ 1A skulle ha minst negativ inverkan. Detta då det ger möjlighet att skapa en trädridå mellan våra hus och kraftledningsgatan som blir kvar, samt att det ger oss färre luftledningar vid våra hus.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att alternativ 1A är den bästa dragningen med minst negativ inverkan.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrång i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2,</p>

		<p>där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>Den trädridå som idag finns på östra och södra sidan om ledningsgatan kommer i möjligaste mån att bevaras. Eventuellt kan ytterligare träd och buskar tillåtas att växa upp. Det kan ske dels genom att ledningarna söder om Viby flyttas längre söderut. Dels föreslår också Vattenfall Eldistribution utbyte av stolpar, från dagens dubbla portalstolpar till sambyggda portalstolpar vilket innebär en kompaktering av ledningarna.</p>
<p>29.</p>	<p><u>Synpunkter avseende olämplighet att förlägga markkabel över fastigheten</u> [REDACTED]</p> <p>Fastigheten [REDACTED] är en handelsträdgård under renovering. På inritad sträckning "Alternativ 1C" kommer växthus återuppbyggas. Byggarean är 40x20 m och är av metallrörskonstruktion. Att förlägga föreslagen ledning under eller i dess närhet är olämpligt.</p> <p>Vidare så är det planerat att förlägga en markbaserad solcellsanläggning på en yta om ca 1 ha, även denna i metallkonstruktion med djupa markfundament i form av jordskruvar. Att förlägga föreslagen ledning under eller i dess närhet är olämpligt. Ovanpå sträckningen intill privatbostaden vistas barn och vuxna stora delar av dagen. Effekten av att vistas långa tider på marken ovanpå ledningen bör utredas noga.</p> <p>Föreslagen dragnings enligt "Alternativ 1C" går, så som den ritats, över ett berg varför jag misstänker att ritningen är felaktig och kommer att förläggas närmre privatbostaden än beskrivet i dokumentet. Detta bör utredas och förtydligas.</p> <p>Det finns mycket bättre sträckningar norr om fastighet 10:2 och 10:3 som inte inkräktar på privat mark och närhet till bostäder och verksamhet.</p> <p><u>Alternativ väg för förläggning av markkabel.</u></p> <p>Utöver de kommentarer som kan läsas nedan så förespråkar vi "Alternativ 1A". Om inte "Alternativ 1A" är möjligt och markkabel fortsatt ska förläggas så vore det lämpligt att träffa tekniker på plats för att visa en sträckning ca 30 m norr om fastigheterna 10:2 och 10:3 vilken är mer lämpligt än "Alternativ 1C".</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende vid Berghova förespråkar alternativ 1A.</p> <p>Eftersom Svenska Kraftnät har fått tillstånd och dispens från reservatsföreskrifterna för intrånget i Östra Järvafältets naturreservat har Vattenfall Eldistribution valt att gå vidare med och förorda alternativ 2 där luftledningarna bibehålls och anpassas i den befintliga ledningsgatan.</p> <p>När det gäller elektromagnetiska fält så har Vattenfall Eldistribution AB som målsättning att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas. Vattenfall Eldistribution kommer därmed inte att uppföra någon ledning som ger ett magnetfält överstigande riktvärdet på 0,4 µT vid något bostadshus. Utomhus finns det inte några sådana rekommendationer. Det är således inte möjligt att utreda effekten av att vistas ute i närheten av en markförlagd ledning.</p>

	<p>Då denna föreslagna förflyttning av befintliga ledningar föranletts av bristande underlag vid planering av ny 400 kV ledning mellan Överby till Beckomberga så måste en ny utredning och ett omtag göras där samtliga utredningskorridorer tas i beaktan.</p> <p>Med den nya problematiken kring induktion mellan 400 kV och 70/130 kV har nu en parallell planering och projektering påbörjats med ingrepp i känslig natur som följd. Denna kan inte frångämmas det övergripande projektet att uppföra en 400 kV ledning.</p> <p>Det kan med stor sannolikhet visa sig, efter en ny jämförelse av ingrepp för de olika utredningskorridorerna, att sträckningen längs med och i Viby inte är den mest lämpliga sträckningen eller formen för att förlägga en 400 kV ledning mellan Överby och Beckomberga. Ett gott argument för detta påstående är att det nu förläggs markkabel, om än med lägre spänning, på en sträcka motsvarande avståndet för föreslagen 400 kV luftledning.</p>	
<p>30.</p>	<p>Vi bor på [REDACTED], strax nedanför befintliga ledningar. Vi har bott här i 22 år med kraftledningen som byggdes tidigare när området var företrädesvis ett område för fritidshus och var väldigt glest bebyggt. Under tiden har även Järvafältet omklassats som Naturreservat och givet dessa nya omständigheter hade en luftledning troligtvis inte beviljats idag av Länsstyrelsen Stockholm.</p> <p>Tittar man på den bifogade bilden som är tagen under Vattenfalls ledning så ser man att åratall av gallring under ledningen lämnat en ogenomträngbar skogsbotten med flera års oförmultnad sly som ligger i olika lager – i princip omöjlig att gå igenom. På toppen av det finns en tät bevuxning av ny sly. Det blir som en flera kilometer lång "area denial" mur under ledningen som ringar in Viby och där invånarna är förvisade till vissa stigar för att ta sig till Järvafältet.</p> <p>Lustigt nog har Vattenfall i sin bifogade bild visat den enda, korta, biten som är fri på en bergsknalle. Granska gärna Vattenfalls uppgifter lite extra för det verkar vara så att man väljer ut fakta lite för eget syfte.</p>	<p>Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet och har noterat att boende på [REDACTED] anser att de aktuella ledningarna ska markförläggas.</p> <p>Angående ledningsgatans skick vill Vattenfall Eldistribution förklara att i skogsmark behöver skogsgatan röjas och kantträd som vuxit sig för höga avverkas eller toppas. Det skogliga underhållet genomförs normalt med åtta års mellanrum men är beroende av hur tillväxten är i den aktuella skogsgatan och kantzonen. Røjningsavfallet lämnas kvar i ledningsgatan efter røjningen.</p> <p>Vattenfall Eldistribution aviserar inför totalrøjningen till berörda markägare, det finns då möjlighet för markägare att inkomma med synpunkter och önskemål. Det är dock inte möjligt för Vattenfall Eldistribution att tillmötesgå alla önskemål. Markägaren äger träd, sly etc. på fastigheten, därmed är det markägaren som hanterar det som avverkas. Vattenfall planerar nästa avverkning 2024.</p>

Rimligtvis borde den befintliga luftledningen få söka om sitt tillstånd igen, på moderna premisser, precis som vi idag gör för vattenkraftverken. På samma sätt som skogsägare som söker avverkningsstillstånd borde de även behöva redogöra för fågellivet på individnivå. Det finns även fornlämningar inte långt från ledningssträckan så man bör vara försiktig med tillståndsgivning i området.

I de äldre delarna av skogen på Järvafältet skall det ha siktats Knärot så det bästa för området är att riva ledningsgatan och låta den återgå till en orörd skog.

Ledningssträckan har helt enkelt blivit omodern på så många sätt jämfört med när den uppfördes. Idag gräver man ned och river luftledningar i Stockholmsområdet. Så varför man inte gör det här och till och med vill bygga mer luftledning är en gåta.

Angående påståendet att Vattenfall Eldistribution väljer att presentera information som gynnar den egna saken vill Vattenfall Eldistribution framföra att det i samrådsunderlaget har presenterats uppgifter och fakta på ett objektiva och på ett så tydligt sätt som möjligt.

Syftet med samrådet är att fastighetsägare och andra berörda ska komma in med synpunkter och information som kan vara till hjälp för att utreda omfattningen och detaljeringsgraden av kommande miljökonsekvensbeskrivning. Samrådet utgör också ett beslutsunderlag i den fortsatta tillståndsprocessen. Alla synpunkter som kommer in är viktiga för Vattenfall Eldistribution.

En av Vattenfall Eldistributions två befintliga ledningar har helt nyligen prövats om av Energimyndigheten och beviljats fortsatt koncession.

I kapitel 2.4 i samrådsunderlaget beskrivs problematiken med markförlagda kablar. Ju större andel kabel i nätet desto större blir problemen. Även det kringliggande ledningsnätet påverkas och inte bara den del som markförläggs.

För att minimera risken att dessa problem uppstår hålls andelen kabel i Vattenfall Eldistributions nät nere. I vissa undantagsfall kan det vara aktuellt med markkabel, exempelvis om det saknas fysiskt utrymme för luftledningar.

4 ALLMÄNHETEN

Allmänheten har inbjudits till samråd via annonser i Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter och tidningen Mitt i Sollentuna tidning. Information om ärendet inklusive samrådshandlingen har även funnits tillgängligt på Vattenfall Eldistributions hemsida sedan 2022-04-08. Det har kommit in synpunkter från synpunkt från allmänheten i området. Inkommet yttrande bifogas inte i sin helhet men finns att begära ut om så önskas.

<p>31.</p>	<p>Boende på [REDACTED] i Sollentuna anser att det är svårt ta ställning till detta, som pest eller kolera</p> <p>Skulle vi behöva välja skulle vi säga alternativ 1+1A. Men varför finns inte alt 2 med som nedgrävd? Allt är ju redan där, borde ju kunna grävas ner där också eller?</p>	<p>Boende på [REDACTED] n i Sollentuna är inte direkt berörd av planerat arbete. Vattenfall Eldistribution tackar för yttrandet.</p> <p>Vattenfall Eldistributions tidigare samråd gällde två alternativa sträckningar med markförläggning av båda luftledningarna i den befintliga ledningsgatan. Det har i efterhand visat sig att de två alternativen inte är möjliga att genomföra på grund av induktionsproblematik. Läs mer om induktionsproblematiken i samrådsunderlaget.</p>
------------	---	---